

Skyggerapport til FN's Børnekomité (CRC)

**Danmark – Systemiske svigt i beskyttelsen af børn i
familieretlige sager med vold og seksuelle overgreb**

UDARBEJDET AF: FORENINGEN FORENET MOD VOLD, BARNET I FOKUS. | Etableret i 2023.

1. Indledning – Når beskyttelse svigter trods advarselstegn

Denne rapport undersøger et tilbagevendende mønster i dansk familieret i sager om:

- Vold i nære relationer
- Psykisk kontrol
- Seksuelle overgreb

På tværs af dokumenterede sager efterlades børn ubeskyttede, ikke fordi advarselstegn mangler, men fordi disse tegn ikke bliver handlet på. Udsagn, adfærdssændringer, medicinske symptomer og faglige bekymringer er ofte til stede. Alligevel tillægges de ikke afgørende betydning i juridiske vurderinger. I stedet omfortolkes situationer med vold gentagne gange til spørgsmål om forældrekonflikt. Inden for denne fortolkningsramme flyttes fokus væk fra beskyttelse og over på samarbejde. Som følge heraf opretholdes samværsordninger, selv hvor sikkerhedsrisici ikke er afklaret, mens beskyttende handlinger fra omsorgspersoner ofte omfortolkes som hindring.

Denne rapport argumenterer for, at problemstillingen er strukturel snarere end tilfældig.

Resultaterne i denne rapport er baseret på dokumenterede enkeltsager samt erfaringsbaseret viden fra konkrete sagsforløb. Anonymiseret dokumentation kan stilles til rådighed efter anmodning.

Rapporten bør læses i lyset af Danmarks forpligtelser efter FN's Børnekonvention, herunder særligt:

- **Artikel 2** (ikke-diskrimination)
 - **Artikel 3** (barnets bedste)
 - **Artikel 9** (familierelationer)
 - **Artikel 12** (ret til at blive hørt)
 - **Artikel 19** (beskyttelse mod vold)
 - **Artikel 34** (beskyttelse mod seksuelle overgreb)
 - **Artikel 39** (rehabilitering)
-

2. Strukturel problematik: Samvær prioriteres over sikkerhed

Dansk familieret opererer inden for en stærk normativ ramme, der lægger vægt på løbende kontakt mellem barnet og begge forældre. Selvom dette princip har til formål at understøtte barnets ret til familieliv, fungerer det i praksis som en formodning, der er vanskelig at afkræfte. Denne formodning præger beslutningsprocesserne.

Indikatorer, der normalt ville udløse beskyttelsesmæssig bekymring, vurderes i stedet gennem en forståelsesramme, hvor:

- Samvær behandles som en forældreret
- Begrænsninger kræver en høj bevismæssig tærskel
- Påstande om vold og/eller seksuelle overgreb omfortolkes til samarbejdsproblemer
- Påstande om vold og/eller seksuelle overgreb omfortolkes til forældrefremmedgørelse

frem for at blive vurderet som risikofaktorer.

Børn, som:

- Giver udtryk for frygt
- Udviser stærk modstand
- Har en pludselig og markant negativ ændring i trivsel og adfærd
- Fortæller om vold eller seksuelle overgreb

pålægges fortsat at:

- Deltage i samvær
- Opretholde eller øge kontakten med den påståede udøver
- Flytte til den påståede udøver

Som følge heraf prioriterer systemet ofte kontinuitet i samvær frem for et forsigtighedsprincip. Beskyttelse bliver betinget af et bevisniveau, der sjældent kan opnås i voldssager – særligt når barnet er ungt, eller når overgreb finder sted i private rammer.

Dette skaber en strukturel ubalance, hvor hensynet til sikkerhed systematisk underordnes.

3. Institutionel fragmentering og mangel på koordineret risikovurdering

Ansvar for at vurdere og reagere på bekymringer vedrørende børns trivsel og beskyttelse er fordelt på:

- Kommunale myndigheder
- Familieretlige instanser
- Domstole
- Politi

Hver instans besidder dele af informationen, men ingen enkelt myndighed har ansvar for at samle disse perspektiver i én samlet risikovurdering.

I praksis medfører dette et fragmenteret system, hvor:

- Oplysninger er spredt på tværs af institutioner
- Risiko undervurderes
- Myndigheder læner sig op ad hinandens vurderinger
- Der mangler koordineret beskyttelse
- Børn falder mellem systemerne

Denne strukturelle fragmentering medfører, at risiko kan undervurderes uden klar ansvarsplacering.

4. Børns reaktioner bliver misforstået

Børns reaktioner på utrygge eller belastende omgivelser bliver ikke konsekvent anerkendt som tegn på mistrivsel eller skade.

Udtryk for frygt, modstand mod kontakt, følelsesmæssig tilbagetrækning eller pludselige adfærdsændringer tilskrives ofte ydre påvirkning, forældrepåvirkning eller konfliktodynamikker – frem for barnets egen oplevelse.

Denne fortolkningsramme indebærer en risiko for, at traumeresponser fejlagtigt klassificeres som relationelle dynamikker. Barnets adfærd filtreres gennem antagelser om forældrepåvirkning, i stedet for at blive forstået i lyset af mulig eksponering for vold.

Konsekvensen er en systematisk nedvurdering af den bevismæssige vægt, der tillægges barnets egne reaktioner.

5. Bevismæssige barrierer og det "bevismæssige paradoks"

På tværs af flere sager ses klare indikatorer på skade, herunder frygt og modstand, traumerelaterede symptomer, synlige fysiske skader samt markante adfærdsændringer.

På trods af dette anses sådanne indikatorer ofte ikke som tilstrækkelig juridisk dokumentation. Vold tilsidesættes ofte i fraværet af en strafferetlig dom, hvilket skaber en kløft mellem observeret skade og juridisk anerkendelse.

I praksis er der betydelige barrierer, som hindrer både indsamlingen og vurderingen af relevant dokumentation. Dette kommer til udtryk i situationer, hvor:

- Vidneforklaringer ikke systematisk indhentes eller tillægges begrænset bevismæssig vægt
- Den forælder, der er anklaget for vold, kan obstruere eller forsinke indsamlingen af relevante oplysninger
- Adgang til faglige journaler (fx fra sundhedsvæsenet) er begrænset eller ikke aktivt forfulgt
- Lyd- og videodokumentation afvises som bevis
- Yngre børn, særligt under seks år, som udgangspunkt ikke bliver hørt trods individuel modenhed
- Observationer og udtalelser fra ældre halvsøskende inddrages inkonsekvent

Som konsekvens:

- Relevante informationskilder udelukkes
- Mønstre af vold bliver utilstrækkeligt dokumenteret
- Børns levede erfaringer bliver ikke fuldt repræsenteret

Derudover tillægges dokumentation såsom tilhold og politiets involvering ofte begrænset vægt. Ophold på krisecentre anvendes i nogle tilfælde imod mødre på et u-underbygget grundlag, hvilket svækker deres troværdighed i sager om barnet.

Dette fører til et bevismæssigt paradoks:

Skade kan observeres, men omsættes ikke til juridisk anerkendt dokumentation.

6. Utilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger og mangel på øjeblikkelig beskyttelse af børn

I sager med påstande om vold i hjemmet, seksuelle overgreb eller tvangskontrol bliver børn ofte informeret om, at deres udtalelser vil blive fuldt ud videregivet til en eller begge forældre. Som følge heraf kan nogle børn undlade at dele oplysninger eller trække deres udsagn tilbage af frygt for konsekvenser.

Der findes ikke ensartede beskyttelsesforanstaltninger, som sikrer:

- Trygge rammer for, at børn kan dele følsomme oplysninger
- Øjeblikkelige beskyttelsestiltag efter samtaler eller afhøringer

Børn forventes at gennemgå vurderinger uden samtidig at blive sikret beskyttelse. I praksis betyder det, at børn sendes direkte tilbage til miljøer, de selv har identificeret som utrygge, og pålægges at fortsætte eksisterende samværsordninger uden fornyet risikovurdering. Børn tvinges fortsat til fysisk kontakt med den forælder, der er under mistanke, og denne forælder kan påvirke eller intimidere barnet forud for samtaler.

Et centralt problem er uoverensstemmelsen mellem karakteren af den skade, børn udsættes for, og de beviskrav, der anvendes i familieretlige sager. Skade er ofte kumulativ og kommer til udtryk gennem mønstre over tid, herunder adfærdsændringer, fysiske symptomer og gentagne udtryk for frygt. Alligevel anerkendes sådanne indikatorer sjældent som tilstrækkelig juridisk dokumentation uden en strafferetlig dom.

Proceduremæssige begrænsninger forstærker yderligere dette gab. Børn interviewes typisk kun én eller få gange, ofte under forhold, der ikke understøtter tryk og pålidelig videregivelse. Tidlige udsagn kan blive tilsidesat, og tilgængelig dokumentation inddrages ikke altid fuldt ud i den samlede vurdering.

Dette afspejler ikke traumefaglig viden om, at:

- Afsløringer ofte er forsinkede
- Hukommelsen kan være fragmenteret
- Børn har behov for tid og trygge rammer for at kunne fortælle

I nogle tilfælde:

- Den forælder, der er anklaget for vold eller overgreb, kan modsætte sig eller forsinke undersøgelser
- Adgang til relevante oplysninger (fx fra sundhedsfaglige personer) er begrænset eller bliver ikke indhentet

Dette skaber en systemisk svigt i beskyttelsen af børn i sager med høj risiko.

7. Misbrug af begrebet forældrefremmedgørelse

I danske familieretlige sager anvendes begreber som "forældrefremmedgørelse" ofte i sager, der omhandler påstande om vold i hjemmet, seksuelle overgreb eller tvangskontrol.

I praksis medfører dette et skift i fokus:

- Fra undersøgelse af mulig vold

- Til granskning af den beskyttende forælders adfærd

Som følge heraf:

- Påstande om vold bliver utilstrækkeligt undersøgt
- Børns udtryk for frygt eller mistvivl omfortolkes som tegn på manipulation
- Beskyttende handlinger fra en forælder omdefinieres til "samværssabotage" og "forældrefremmedgørelse"
- Der drages forhastede konklusioner om "forældrefremmedgørelse" uden fuld undersøgelse af vold
- Der lægges vægt på antagelser frem for dokumentation
- De bevismæssige barrierer i voldssager inddrages ikke tilstrækkeligt
- Børns udsagn om vold eller frygt afvises eller miskrediteres
- Børn tvinges til at opretholde kontakt med en forælder, de frygter
- Børn udvikler forvirring, angst og traumerelaterede symptomer
- Samværsordninger fungerer som en mekanisme for fortsatte overgreb
- Børn mister tilliden til myndigheder og støttesystemer

I stigende omfang ses det desuden, at:

- Børn placeres hos en forælder, de selv har angivet som utryg
- Kontakt til den beskyttende forælder begrænses eller ophører
- Den beskyttende forælder mister forældremyndigheden

Dette skaber en alvorlig risiko for, at forpligtelsen til at beskytte børn undergraves.

8. Sanktionering af beskyttende forældre samt overførsel af bopæl og tab af forældremyndighed

Beskyttende handlinger fra forældre, der søger at beskytte børn mod vold og/eller seksuelle overgreb, bliver ofte anklaget for:

- Samværssabotage
- Forældrefremmedgørelse

Konsekvenserne omfatter:

- Tvangsfuldbyrdelse
- Overførsel af bopæl
- Tab af forældremyndighed for den beskyttende forælder

- Dagbøder
- Fængsling
- Tab af kontakt

Dette skaber en afskrækkende effekt, som tvinger forældre til at efterleve samvær – på trods af bekymringer for barnets sikkerhed. Forældre føler sig presset til at efterkomme samvær, selv når de frygter for barnets trivsel.

Disse afgørelser træffes uden en fuldstændig undersøgelse af vold og uden tilstrækkelige forældre- vurderinger.

9. Børn med særlige sårbarheder

Myndigheder:

- Gennemfører overgange mellem forældre uden forberedelse eller støtte
- Inddrager politiet i overdragelsen af børn
- Anbringer børn i utrygge, belastende eller ukendte omgivelser

Disse praksisser kan medføre alvorlig psykisk skade og resulterer i en uensartet beskyttelse af børn. Børn med funktionsnedsættelser eller særlige sårbarheder, herunder autisme, traumerelaterede tilstande eller udviklingsforstyrrelser, er i særlig risiko i det nuværende system.

Der opstår desuden en yderligere problematik i forhold til adgang til udredning og diagnosticering. I en række sager:

- Kan en forælder, der er anklaget for vold eller overgreb, modsætte sig eller forsinke psykologiske eller udviklingsmæssige vurderinger af barnet
- Undlader kommunale myndigheder at iværksætte eller understøtte nødvendige udredninger trods tydelige tegn på behov
- Risikerer beskyttende forældre, der søger udredning eller afklaring af barnets tilstand, at blive sanktioneret eller karakteriseret som konfliktskabende

Dette er særligt problematisk i situationer, hvor en udredning kunne bidrage til at afklare, om barnets reaktioner skyldes traumer, neuro-udviklingsmæssige forhold, eksponering for vold og overgreb – eller en kombination heraf.

I stedet placeres ansvaret for barnets mistrivsel hos den beskyttende forælder, baseret på antagelser om, at barnets symptomer skyldes forælders følelsesmæssige tilstand eller påstået påvirkning, frem for at blive undersøgt grundigt.

Som konsekvens:

- Børn kan blive frataget nødvendig udredning og støtte
- Indikatorer på traumer eller overgreb forbliver u-undersøgte
- Muligheder for at be- eller afkræfte bekymringer om vold forspildes

-

Dette bidrager til et system, hvor sårbare børn ikke bliver tilstrækkeligt forstået, beskyttet eller støttet.

10. Manglende adgang til effektive retsmidler

Børn og beskyttende forældre møder:

- Begrænset adgang til fri proces og kvalificeret juridisk bistand
- Begrænset eller forsinket adgang til psykologisk støtte og traumefaglige tilbud
- Økonomiske, proceduremæssige og strukturelle barrierer for repræsentation
- Mangel på tilgængelige, uafhængige og effektive klagemekanismer

I praksis betyder dette, at krænkelse sjældent bliver undersøgt eller afhjulpel rettidigt og tilstrækkeligt. Afgørelser med alvorlige konsekvenser for børn kan ofte ikke effektivt anfægtes, og de eksisterende klagesystemer mangler uafhængighed, gennemsigtighed og reel gennemslagskraft.

Derudover:

- Mangler der systematisk opfølgning på skade forårsaget af afgørelser eller procedurer
- Bliver myndigheder sjældent stillet til ansvar for fejl eller rettighedskrænkelser
- Er klageprocesser ofte langvarige, komplekse og uden opsættende virkning
- Inddrages børns perspektiver ikke tilstrækkeligt i afhjælpende processer

Som følge heraf:

- Modtager børn ikke passende rehabilitering eller traumebehandling
- Anerkendes eller dokumenteres skader ikke formelt
- Ydes der ingen kompensation eller genoprettende tiltag
- Risikerer krænkelse at gentage sig uden konsekvenser

Dette undergraver både barnets ret til beskyttelse og den grundlæggende ret til et effektivt retsmiddel.

11. Utilstrækkelig inddragelse af søskende og familiemæssig kontekst

Afgørelser i danske familieretlige sager har en tendens til at fokusere snævert på det enkelte barns samvær med hver forælder, uden i tilstrækkelig grad at inddrage barnets bredere relationelle og familiemæssige kontekst.

Dette indebærer utilstrækkelig hensyntagen til:

- Søskenrelationer
- Det samlede familiemiljø og dynamikker

Som konsekvens:

- Kan børn miste væsentlig og vedvarende kontakt med deres søskende
- Oplever børn mistrivsel forbundet med ustabilitet, adskillelse og brudte tilknytninger
- Kan børn føle sig tvunget til samvær med en forælder, de forbinder med frygt eller skade

Dette skaber en iboende og uacceptabel afvejning mellem:

- At opretholde kontakt med en forælder forbundet med utryghed eller risiko
- At bevare essentielle søskenderelationer

Søskenderelationer anerkendes ikke konsekvent som selvstændige og grundlæggende for barnets trivsel og udvikling.

12. Metodiske mangler og bias i børnesagkyndige undersøgelser

Børnesagkyndige undersøgelser er ofte baseret på et begrænset og metodisk utilstrækkeligt grundlag. De bygger typisk på et snævert udvalg af interviews, udelader væsentlig dokumentation og indeholder ikke en tilstrækkelig vurdering af vold, tvangskontrol og mønstre af overgreb.

Undersøgelserne gennemføres ofte under kunstige og kontrollerede forhold, hvor de observerede dynamikker ikke afspejler barnets faktiske levede virkelighed. I sådanne rammer er det usandsynligt, at en forælder, der er anklaget for vold eller overgreb, udviser skadelig adfærd under overvågede samvær.

Gennemgående mønstre i disse undersøgelser omfatter:

- Nedtoning eller udeladelse af vold og/eller seksuelle overgreb
- Tilskrivning af barnets mistrivsel til den beskyttende forælder
- En forudindtaget antagelse om, at fortsat kontakt med den anden forælder er til barnets bedste

Overvåget samvær anvendes ofte ikke som en reel beskyttelsesforanstaltning, men som et skridt mod udvidelse af samvær. Fraværet af observerbare overgreb under overvågning fortolkes ofte som tegn på, at der ikke er nogen risiko – på trods af veldokumenteret viden om, at traumeresponser og skadelige dynamikker ofte viser sig uden for observerede situationer.

Derudover ses der ofte mangel på specialiseret viden og ekspertise i vold i nære relationer, traumer og tvangskontrol blandt de fagpersoner, der foretager disse undersøgelser.

13. Systemiske uoverensstemmelser og manglende tværmyndighedsskoordinering

Det danske system til håndtering af familieretlige sager, der involverer vold og overgreb, er præget af manglende koordinering og uensartede tilgange på tværs af centrale myndigheder, herunder Familieretten, Familieretshuset og politiet.

Forældre bliver ofte i familieretlige sager instrueret i at tilsidesætte tidligere vold eller overgreb og i stedet "fokusere på fremtiden". Vold mod en forælder behandles som adskilt fra forældreevne, hvilket betyder, at en forælder, der har udøvet vold, fortsat kan blive vurderet som egnet omsorgsperson.

Denne tilgang er dybt problematisk, da forskning konsekvent viser, at:

- Eksponering for vold i hjemmet er skadelig for børn
- Det at overvære vold kan have psykologiske konsekvenser på niveau med direkte udsættelse

Som følge heraf nedtones betydningen af vold systematisk, og risikovurderinger afspejler ikke barnets levede virkelighed. Beskyttende forældre, der handler i overensstemmelse med politiets vejledning (fx ved at begrænse kontakt af hensyn til sikkerhed), kan blive karakteriseret som samarbejdsvanskelige eller konfliktoptrappende og udsættes for sanktioner, herunder tvangsforanstaltninger eller tab af forældremyndighed.

Selv igangværende politiefterforskninger om vold eller overgreb inddrages ikke konsekvent, og familieretlige afgørelser træffes, mens straffesager fortsat er uafklarede. Det betyder, at et forsigtighedsprincip ikke anvendes.

Dette fører til:

- Modstridende forventninger til beskyttende forældre
- Fragmentering af ansvar mellem myndigheder
- Afgørelser baseret på ufuldstændige eller uafklarede bevisgrundlag
- Svækkelse af beskyttelsen af børn
- Utilstrækkelige risikovurderinger, som medfører, at børn udsættes for skade på trods af aktuelle og vedvarende bekymringer

14. Barrierer for politiets adgang og afhøring af børn

I sager, der omhandler anmeldelser eller underretninger om vold eller overgreb, har politiet ikke konsekvent direkte og rettidig adgang til at afhøre barnet. Den indledende kontakt varetages ofte af kommunale sagsbehandlere, hvilket rejser væsentlige bekymringer:

- Kommunale sagsbehandlere mangler typisk specialiseret uddannelse i retspsykiatriske afhøringsmetoder og traumebevidst samtaleteknik
- Tidlige samtaler lever ofte ikke op til relevante bevismæssige standarder

Som konsekvens:

- Kan børn blive stillet ledende eller uhensigtsmæssige spørgsmål
- Kan børn blive forvirrede, belastede eller tilbageholdende med at dele yderligere oplysninger
- Kan efterfølgende politiafhøringer blive kompromitteret eller helt undlades, idet sagerne i stedet forbliver i det kommunale system uden en formel politiafhøring af barnet

15. Krisecentre, troværdighed og huller i børnebeskyttelsen

Adgang til beskyttelse på krisecentre er ikke sikret for børn som selvstændige rettighedshavere. Børn har ikke en selvstændig ret til adgang til krisecentre, men er afhængige af, at en forælder optages, hvorefter barnet kan følge med. Dette skaber et strukturelt hul i beskyttelsen af børn, der er udsat for vold.

Samtidig har den offentlige og politiske debat i de senere år i stigende grad fremført, at krisecentre misbruges – primært af mødre – for at opnå fordele i forældremyndighedssager. Disse påstande er ikke dokumenterede, men fortællingen har alligevel fået indflydelse i praksis.

Som følge heraf:

- Undermineres beskyttende forældres troværdighed
- Risikerer oplysninger om vold at blive omfortolket som konflikt
- Omdirigeres sager mod påstande om “forældre fremmedgørelse”

På trods af at krisecentre besidder specialiseret viden om vold i nære relationer, tillægges deres vurderinger ikke konsekvent afgørende vægt. De inddrages heller ikke systematisk i tværfagligt samarbejde med myndigheder som kommuner og politi. Dette fører til en underudnyttelse af relevant ekspertise og til, at afgørelser træffes uden fuld vurdering af risiko.

Derudover findes der ikke klare og ensartede standarder for, hvem der er kvalificeret til at foretage sikkerhedsvurderinger på krisecentre. Dette skaber en risiko for, at vurderinger gennemføres uden tilstrækkelig faglig ekspertise, og at børn ikke modtager tilstrækkelig beskyttelse.

Samlet set bidrager disse forhold til et beskyttelsesgab, hvor børn udsat for vold ikke beskyttes tilstrækkeligt, og hvor relevant faglig viden ikke i tilstrækkelig grad integreres i beslutningsprocesser.

16. Eksempler fra sager

Sag 1 – Tvangsfuldbyrdelse af samvær trods manglende relation og klare tegn på skade

Baggrund:

Et barn på 3,5 år har boet hos sin mor siden fødslen. Faren nægtede i starten at anerkende barnet og havde ingen kontakt i de første 3 år. Barnet er opvokset med mors partner, som barnet betragter og omtaler som sin far. Barnet har haft en stabil udvikling og trivsel uden tidligere bekymringer. Moren har opholdt sig på krisecenter og har en dokumenteret historik med vold og dødstrusler fra barnets far.

Indførelse af overvåget samvær og umiddelbar mistrivsel:

- Barnet udviste tydelig frygt og modstand efter at have fået oplysninger fra en ældre søskende om vold fra samme far
- Barnet græd, skreg og nægtede at deltage i samvær
- Barnet blev gentagne gange presset til at deltage trods modstand
- Moren blev truet med konsekvenser via barnet, hvis samvær ikke blev gennemført
- Barnet udviste akut mistrivsel, herunder vandladning under samvær

På trods af disse reaktioner blev samværet hverken reduceret eller stoppet. I stedet blev det udvidet til ugentlige overnatninger uden overvågning efter blot 5 samvær.

Eskalation og tvangsfuldbyrdelse efter udvidelse af samvær:

- Barnet udviklede regressiv og selvskadende adfærd
- Barnet gav udtryk for frygt og angst i forbindelse med samvær
- Barnet nægtede gentagne gange at blive overleveret

Dette førte til:

- Gentagne fogsager og tvangsfuldbyrdelse med politiets involvering, hvor faren – som er politibetjent – fremviste sit politiskilt. Barnet udviklede efterfølgende frygt for politiet

Tegn på skade og manglende reaktion:

Barnet vendte tilbage fra samvær med fysiske mærker og fortalte om vold:

- Skader blev dokumenteret på skadestuen
- Indberetninger blev foretaget af sundhedspersonale og moren

På trods af dette:

- Samværsafgørelser blev opretholdt
- Der blev ikke iværksat effektiv undersøgelse eller beskyttelsestiltag
- Barnet blev ikke afhørt af politiet

Sanktionering af den beskyttende forælder:

Moren, som havde en dokumenteret historik med vold og dødstrusler og opholdt sig på krisecenter, forsøgte at beskytte barnet:

- Hun blev mødt med tvangsforanstaltninger, bøder og anholdelsesordrer
- Hun blev karakteriseret som samarbejdsvanskelig og beskyldt for “forældre fremmedgørelse”
- Hun mistede både bopæl og forældremyndighed

Nuværende situation:

- Barnet giver fortsat udtryk for vold efter samvær, og fagpersoner, herunder krisecentre og sundhedsprofessionelle, har rejst bekymring
- Faren har tilbageholdt barnet og begrænset kontakten til moren
- Moren er blevet presset til at forlade krisecentret som betingelse for samvær

Konklusion:

Sagen illustrerer et systemisk svigt, hvor:

- Samvær gennemtvinges trods manglende relation og klare tegn på skade
- Beskyttende handlinger sanktioneres
- Oplysninger om vold ikke undersøges tilstrækkeligt
 - hvilket resulterer i, at barnet efterlades uden tilstrækkelig beskyttelse.

Sag 2 – Manglende beskyttelse trods dokumenteret vold, bekymring om seksuelle overgreb og systematisk udelukkelse af risikofaktorer

Baggrund:

Et barn på 7 år boede primært hos sin mor, som havde været barnets primære omsorgsperson i de første fem leveår. Samværet med faren havde tidligere været suspenderet i et år, hvor barnet viste tegn på forbedret trivsel. Da samværet med faren blev genoptaget:

- Barnets tilstand forværredes straks
- Barnet udviste tegn på mistrivsel og regressiv adfærd

Kendte risikofaktorer og tidligere hændelser:

- Seksuelle overgreb var tidligere identificeret i farens husstand, involverende en halv søskende
- Der havde siden tidlig barndom været bekymringer om barnets sårbarhed
- Fagpersoner og moren havde rejst bekymring om udviklingsforstyrrelser, herunder mulig autisme siden fødslen

Barnets udsagn og reaktion:

Som 5-årig fortalte barnet om seksuelle overgreb i farens hjem. Som reaktion:

- Moren tilbageholdt barnet for at sikre beskyttelse
- Barnet blev sat i legeterapi med henblik på at afdække og håndtere de oplyste overgreb

Modstridende juridisk håndtering:

- Moren blev pålagt at udlevere barnet til samvær med faren hver anden uge
- Samvær fortsatte i det samme miljø, hvor de påståede overgreb havde fundet sted
- På trods af anbefalinger fra relevante fagpersoner blev nødvendige udredninger ikke gennemført
- Mulige neuro-udviklingsforstyrrelser blev ikke undersøgt, og adgang til relevant behandling blev ikke sikret
- Faren modsatte sig yderligere udredning, og kommunen afviste at understøtte indhentning af relevante sundhedsoplysninger

Sanktionering af den beskyttende forælder:

- Morens forsøg på at samarbejde med sundhedsfaglige aktører og sikre relevant udredning og beskyttelse blev tolket som manglende samarbejde
- Myndighederne karakteriserede moren som samarbejdsvanskelig og oplyste til retten, at hun ikke fulgte pålæg
- Samtidig blev barnets vanskeligheder tilskrevet moren af både faren og myndighederne – trods eksisterende dokumentation for det modsatte

Udfald:

- Moren mistede både bopæl og forældremyndighed
- Barnet blev fjernet fra det terapeutiske forløb, der skulle afdække overgreb
- Der blev ikke gennemført en fuldstændig undersøgelse af anklagerne
- Barnet blev ikke udredt for mistænkte udviklingsforstyrrelser
- Efter overflytningen forværredes barnets tilstand yderligere
- Barnet fortsatte med at give udtryk for bekymringer om vold, og fagpersoner reagerede herpå – men kontakten til moren blev igen begrænset, og udokumenterede påstande om "forældrefremmedgørelse" blev fremført
- Barnet står fortsat uden effektiv beskyttelse trods gentagne udsagn, dokumenteret sårbarhed og vedvarende bekymringer fra fagpersoner

Retlige implikationer:

Sagen rejser alvorlige spørgsmål om manglende overholdelse af:

- **Børnekonventionens artikel 3** – afgørelser er truffet uden en fuldt oplyst vurdering af barnets bedste
- **Børnekonventionens artikel 19** – manglende beskyttelse trods troværdige indikatorer på vold og overgreb
- **Børnekonventionens artikel 12** – barnets udsagn er ikke tillagt tilstrækkelig vægt
- **Børnekonventionens artikel 2** – manglende ligebehandling og beskyttelse trods betydelige og gentagne risikofaktorer
- **Børnekonventionens artikel 34** – utilstrækkelig beskyttelse mod seksuelle overgreb

Sag 3 – Manglende beskyttelse trods dokumenteret vold, barnets mistrivsel og tværfaglig bekymring

Baggrund:

Et barn (født 2019) har boet hos sin mor siden fødslen, hvor hun har været primær omsorgsperson. I 2022 flygtede moren med barnet til et krisecenter efter længere tids udsættelse for fysisk, psykisk, økonomisk og digital vold samt tvangskontrol og isolation fra farens side. Ved indskrivning på krisecentret udviste barnet betydelig mistrivsel og udviklingsmæssige udfordringer, herunder alvorlig sproglig forsinkelse. Under et fire måneders ophold på krisecentret viste barnet markant forbedring og tegn på bedring.

Forløb og barnets reaktioner:

Efter afslutningen af en politiefterforskning blev der etableret overvåget samvær. Fra starten:

- Udviste barnet tydelig modstand og mistrivsel
- Reagerede barnet både fysisk og psykisk, herunder med mavesmerter, følelsesmæssige udbrud, tilbagetrækning og søvnforstyrrelser

I 2023 opstod der fornyet bekymring for vold mod barnet, hvilket førte til en tværfaglig indsats med deltagelse af kommune, politi, sundhedsfaglige aktører og Børnehuset. På trods af dette:

- Blev overvåget samvær genindført
- Nægtede barnet gentagne gange at deltage
- Blev samvær kortvarigt suspenderet, men efterfølgende genoptaget og håndhævet trods fortsat mistrivsel

Fagpersoner vurderede, at barnet havde været udsat for vold og havde behov for øget beskyttelse.

Systemets håndtering:

- Tværfaglige bekymringer blev ikke tillagt afgørende vægt
- Barnets vedvarende mistrivsel og modstand blev ikke anerkendt som risikofaktorer
- Fokus blev flyttet fra barnets sikkerhed til vurdering af morens adfærd

Morens beskyttende handlinger blev karakteriseret som:

- Samværssabotage
- "Forældrefremmedgørelse"

Der blev gennemført en børnesagkyndig undersøgelse:

- Uden balancerede eller sammenlignelige observationsrammer
- Uden tilstrækkelig inddragelse af vold eller barnets mistrivsel

Fraværet af observeret uhensigtsmæssig adfærd under begrænsede observationer blev fortolket som fravær af risiko.

Udfald trods:

- Vedvarende bekymringer fra flere fagpersoner
- Tidligere overvågede samvær
- Barnets vedvarende mistrivsel og modstand

blev bopælen overført til faren.

Efter afgørelsen:

- Blev barnet fjernet direkte fra skole uden forberedelse
- Fik barnet ikke mulighed for at tage afsked med moren

Nuværende situation:

- Barnet udviser tiltagende tegn på mistrivsel
- Barnet beskrives som følelsesmæssigt lukket og tilbagetrukket
- Barnet har reduceret følelsesmæssigt udtryk og funktionsevne

Konklusion:

Sagen illustrerer et systemisk svigt, hvor:

- Dokumenteret vold og tværfaglige bekymringer ikke fører til beskyttelsestiltag
- Barnets mistrivsel og modstand tilsidesættes
- Beskyttende handlinger sanktioneres og omfortolkes som forældrefremmedgørelse

Dette resulterer i afgørelser, der ikke i tilstrækkelig grad beskytter barnet, og efterlader barnet i en situation med uafklaret og vedvarende risiko.

Sag 4 – Manglende beskyttelse trods udsagn om seksuelle overgreb, dokumenterede tegn på skade og systematisk udelukkelse af beviser

Baggrund:

Et barn på 4–5 år boede primært hos sin mor, som var barnets primære omsorgsperson. Der blev rejst bekymringer af både moren og fagpersoner. Forud for den formelle afsløring udviste barnet dokumenterede tegn på mistrivsel i børnehaven, herunder:

- Adfærdsændringer
- Seksualiseret adfærd
- Gentagne urinvejsinfektioner

Barnets udsagn og indledende reaktion:

Som 4-årig fortalte barnet om seksuelle overgreb begået af faren. Udsagnet fremkom før myndighedernes involvering og blev dokumenteret af moren (herunder skriftligt og via lydoptagelser). Som reaktion:

- Søgte moren beskyttelse
- Blev barnet senere afhørt i Børnehuset

Systemets håndtering og bevismæssige begrænsninger:

På trods af flere indikatorer på skade:

- Blev barnets første udsagn ikke inddraget eller tillagt vægt i Børnehusets vurdering
- Blev barnet kun afhørt to gange, hvilket er utilstrækkeligt i sager med traumeproblematikker
- Fandt afhøringerne sted efter, at samvær med faren var genoptaget, hvilket muliggjorde påvirkning
- Udviste barnet delvise udsagn, men også tilbagetrækning og undgåelse – i overensstemmelse med traumeresponser

Børnehuset anbefalede psykologisk støtte, hvilket ikke er blevet iværksat – heller ikke mere end to år senere. Politiets efterforskning blev indstillet på grund af manglende beviser.

Modstridende juridisk håndtering:

På trods af:

- Direkte udsagn om seksuelle overgreb
- Dokumenterede adfærdsmæssige og fysiske indikatorer (herunder seksualiseret adfærd og gentagne infektioner)
- Faglig bekymring
- Anbefaling om yderligere psykologisk udredning

valgte retten at:

- Opretholde og håndhæve samvær
- Træffe afgørelse uden at afvente Børnehusets rapport
- Undlade at anvende et forsigtighedsprincip

Konsekvenser for barnet:

Barnet:

- Udviser fortsat tegn på mistrivsel og vedvarende sårbarhed
- Modsætter sig og protesterer mod samvær med faren
- Har fortsat ikke adgang til anbefalet psykologisk støtte

Barnet pålægges at opretholde kontakt på trods af uafklarede anklager og vedvarende tegn på skade.

Systemiske mønstre i sagen:

- Manglende anerkendelse af kumulative tegn på skade som bevis
- Overdreven vægt på strafferetlige beviskrav i børnebeskyttelsessager
- Utilstrækkelige og ikke-traumebevidste afhøringsmetoder
- Manglende sikring af trygge rammer for barnets udsagn
- Manglende opfølgning på anbefalet behandling og støtte
- Opretholdelse af samvær trods uafklaret risiko

Retlige implikationer:

Sagen rejser alvorlige spørgsmål om manglende overholdelse af:

- **Børnekonventionens artikel 3** – barnets bedste er ikke vurderet på et fuldt oplyst grundlag
- **Børnekonventionens artikel 12** – barnets stemme er ikke tilstrækkeligt inddraget
- **Børnekonventionens artikel 19** – manglende beskyttelse trods flere indikatorer på skade
- **Børnekonventionens artikel 34** – utilstrækkelig beskyttelse mod seksuelle overgreb
- **Børnekonventionens artikel 39** – manglende adgang til rehabilitering og støtte til heling

17. Retlig vurdering

De beskrevne praksisser rejser alvorlige bekymringer i forhold til Danmarks forpligtelser efter international ret. Børnekonventionen fastslår, at barnets bedste skal være et grundlæggende hensyn, at børn skal beskyttes mod vold, og at de skal have adgang til rehabilitering og støtte.

Istanbulkonventionen fastsætter desuden, at vold skal inddrages i afgørelser om forældremyndighed og samvær, at beskyttelsesforanstaltninger skal iværksættes uden forsinkelse, og at indsatsen skal bygge på en forståelse af voldens dynamikker.

De mønstre, der er beskrevet i denne rapport, indikerer et gab mellem disse forpligtelser og deres praktiske gennemførelse.

- **Børnekonventionens artikel 2** – Uensartet beskyttelse
- **Børnekonventionens artikel 3** – Barnets bedste er ikke et primært hensyn
- **Børnekonventionens artikel 12** – Manglende reel inddragelse af barnet
- **Børnekonventionens artikel 19** – Manglende beskyttelse mod vold
- **Børnekonventionens artikel 34** – Utilstrækkelig beskyttelse mod seksuelle overgreb
- **Børnekonventionens artikel 39** – Manglende rehabilitering

Derudover:

- **Potentielle krænkelse af EMRK artikel 3 og 8**

18. anbefalinger

De sager, der ligger til grund for denne rapport, illustrerer tilbagevendende mønstre snarere end enkeltstående undtagelser.

På tværs af sager ses de samme dynamikker. Tegn på skade ophobes uden at føre til afgørende indgriben. Vold omfortolkes til konflikt. Beskyttende handlinger omdefinieres til hindring. Børns udsagn behandles med forsigtighed frem for som signaler, der kræver øjeblikkelig handling. Mest markant opretholdes samværsordninger, selv hvor risiko ikke er afklaret. Disse mønstre peger på systemiske mangler frem for isolerede fejl.

På den baggrund anmodes Komitéen respektfuldt om at anbefale, at Danmark:

1. Sikrer øjeblikkelige beskyttelsesforanstaltninger ved enhver oplysning om skade eller risiko
2. Forbyder samvær i sager, hvor risiko for vold og/eller seksuelle overgreb ikke er afklaret
3. Etablerer procedurer, der garanterer trygge og børnesensitive rammer for afhøringer og samtaler
4. Anerkender vold som en primær og afgørende juridisk faktor i familieretlige sager
5. Sikrer obligatoriske og koordinerede risikovurderinger på tværs af alle relevante myndigheder

6. Kræver omfattende forældreevne-vurderinger i højrisikosager
7. Pålægger obligatorisk indhentning af oplysninger fra alle relevante fagpersoner med direkte kendskab til barnet og familien, herunder sundhedsfaglige aktører
8. Sikrer, at domstole, familieretlige myndigheder og øvrige fagpersoner ikke anvender eller baserer sig på begreber som “forældrefremmedgørelse” i sager om vold, seksuelle overgreb eller tvangskontrol, medmindre sådanne påstande er fuldt og korrekt undersøgt
9. Reformerer metoderne i børnesagkyndige undersøgelser for at sikre objektivitet og pålidelighed
10. Sikrer effektiv adgang til retfærdig rettergang og tilgængelige, effektive retsmidler
11. Tilbyder passende rehabilitering, støtte og opfølgning til berørte børn
12. Styrker ansvarlighed og tilsyn med relevante myndigheder

Med venlig hilsen

Foreningen Forenet Mod Vold, Barnet I Fokus

Børneorganisation, Danmark

26. marts 2026